

רשות ניירות ערך

מחלקת תאגידיים

רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים 95464

טל: 02-6556444 פקס: 02-6513160

www.isa.gov.il

ז' אב תשע"א
07 אוגוסט 2011

לכבוד

חברת כור תעשיות בע"מ (להלן – "כור" או "החברה")
מרכז עזריאלי 3, מגדל משולש, קומה 43,
תל אביב 67023

באמצעות פקסימיליה
מספר: 03-6075110

א.ג.ג,

הנדון: הנחיה מקדמית בעניין מועד תחילת התקופה בה מאומץ לראשונה תקן דיווח כספי
בינלאומי מספר 9: מכשירים פיננסיים (להלן – "התקן" או "IFRS 9") והמועד בו נדרש ביצוע
ייעוד השקעה כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בעת אימוץ לראשונה של התקן.
סימוכין: פנייתכם מיום 6 ביוני 2011, ודיונים שנתקיימו עמכם בהמשך למסמך זה.

במענה לפנייתכם שבסמך, ובהתייחס לטיפול החשבונאי שהועלה על ידכם, הרינו להעלות על הכתב את עמדת סגל הרשות בהתייחס לנושא שבנדון. עמדה זו מבוססת על המסכת העובדתית שנפרשה במכתבכם ובדיונים עמכם, ועליה בלבד, ובהנחה כי היא משקפת את כל הנתונים הרלוונטיים לעניינים הנוגעים לסוגיה שבנדון.

רקע עובדתי

1. ביוני 2011 פנתה החברה בבקשה להנחיה מקדמית חשבונאית שעניינה אופן היישום המוקדם של הוראות IFRS 9. פנייתה של החברה עסקה בשתי שאלות בעניין זה:
 - א. השאלה הראשונה נוגעת להגדרת המונח "תחילת התקופה" בה מאומץ התקן לראשונה, ככל שעסקינן באימוץ מוקדם לאחר יום 31 בדצמבר 2010.
 - ב. השאלה השנייה ליכולתה של החברה לייעד, עם אימוצו המוקדם של IFRS 9 ובאופן רטרואקטיבי, את השקעתה במניות חברה מוחזקת כנכס פיננסי בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (להלן – "נכס פיננסי לפי FVTOCI").

2. עובר לאימוצו המוקדם ו/או כניסתו לתוקף של IFRS 9, מהווה השקעתה של החברה במניות חברה מוחזקת נכס פיננסי זמין למכירה (AFS), וזאת בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (להלן – "IAS 39"). סיווג ההשקעה כנכס פיננסי זמין למכירה תחת IAS 39 לא היה טעון ייעוד כלשהו, והינו בבחינת ברירת המחדל בהתאם ל- IAS 39. בהתאם להוראות IAS 39, נכס פיננסי זמין למכירה נמדד לפי שווי ההוגן, כאשר שינויים בשווי ההוגן נוקפים לקרן הון (כחלק מהרווח הכולל האחר של החברה) ואינם נוקפים לרווח והפסד של החברה. עם זאת, הפסדים מירידת ערך של נכס פיננסי זמין למכירה מוכרים במסגרת הרווח וההפסד של החברה.

3. IFRS 9 דורש מדידה של כל נכס פיננסי הוני על פי שווי ההוגן. התקן העניק אפשרות לחברות לייעד לצמיחות, את השינויים בשווי הוגן של נכסים פיננסיים הוניים כך שייזקפו לקרן הון (במסגרת הרווח הכולל האחר). דהיינו, לעומת IAS 39, בהתאם להוראות IFRS 9, השינויים בשווי הוגן של מכשיר שיועד כנכס פיננסי לפי FVTOCI לא יזקפו לעולם לרווח והפסד של החברה, והחברה אף רשאית שלא לזקוף לעודפים בעת מימוש ההשקעה. ייעוד כאמור יכול להיעשות בהתאם להוראות התקן ביחס לכל מכשיר ומכשיר הוני בנפרד ("share-by-share"). ייעוד זה יבוצע במועד ההכרה לראשונה (initial recognition date) ביחס למכשירים הוניים שיירכשו לאחר היישום לראשונה של התקן (initial application date), ואילו ביחס למכשירים ההוניים הקיימים במועד האימוץ לראשונה, נקבע בתקן שיש לבצע יעוד כאמור במועד היישום לראשונה ("at initial application date").

4. במסגרת פנייתה, ביקשה החברה לאמץ מוקדם את IFRS 9 במהלך אחד הרבעונים של שנת 2011, ולייעד, באופן רטרואקטיבי לאחר תחילת אותו רבעון ובתוקף ליום תחילתו, את השקעתה במניות המוחזקת כנכס פיננסי לפי FVTOCI. לשם המחשה – אימוץ מוקדם של IFRS 9 במהלך הרבעון השלישי לשנת 2011 (להלן: "הרבעון השלישי"), תוך קביעת מועד האימוץ המוקדם ליום 1 ביולי 2011, וייעוד למפרע לאחר תחילת הרבעון השלישי ובתוקף ליום 1 ביולי 2011, של ההשקעה במניות החברה המוחזקת כנכס פיננסי לפי FVTOCI.

5. לעמדת החברה, בעת אימוץ מוקדם של התקן במהלך רבעון לאחר יום 31 בדצמבר 2010, "תחילת תקופת הדיווח הראשונה" הינה תחילת הרבעון. הוזה אומר, מקום בו אומץ IFRS 9 באימוץ מוקדם במהלך הרבעון השלישי, תחילת תקופת הדיווח הינה 1 ביולי 2011. כמו כן, סבורה החברה כי IFRS 9 אינו מחייב קבלת החלטת ייעוד פוזיטיבית במועד יישומו לראשונה, אלא החלטה כאמור יכולה להיעשות בכל מועד מתחילת התקופה בה יושם לראשונה התקן ועד למועד אישור הדוחות הכספים לאותה התקופה. חברה רשאית לבצע ייעוד כאמור באופן רטרואקטיבי, בהתייחס ליום תחילת התקופה בה יושם התקן לראשונה, ובלבד שתעשה זאת על סמך העובדות והנסיבות ששררו לאותו המועד.

6. לעמדת סגל הרשות, הן בחינת תכליתו של IFRS 9 והן בחינת לשונו, ובשים לב גם לעקרונות

בסיס עליהם מושתתים תקני ה-IFRS ולהוראות תקנים נוספים, מובילות למסקנה לפיה:

(א) אימוץ מוקדם של התקן, לאחר 31 בדצמבר 2010, אפשרי רק בהתייחס לתקופות שנתיות, ואין אפשרות לקבוע את מועד תחילת תקופת הדיווח כתחילת רבעון. היינו מועד תחילת תקופת הדיווח הראשונה בה מיושמות הוראות התקן למבקשים ליישם את IFRS 9 באימוץ מוקדם בשנת 2011 הינו 1 בינואר 2011.

(ב) IFRS 9 אינו מאפשר ייעוד רטרואקטיבי, והחלטת הייעוד צריכה להתקבל, הלכה למעשה, במועד היישום לראשונה. דהיינו, חברה המבקשת לאמץ מוקדם את IFRS 9 בשנת 2011 נדרשת לקבל החלטת ייעוד פוזיטיבית לכל המאוחר ביום 1 בינואר 2011, ובדומה חברה המבקשת לאמץ מוקדם את IFRS 9 בשנת 2012 נדרשת לקבל החלטת ייעוד פוזיטיבית לכל המאוחר ביום 1 בינואר 2012.

7. משמעות הדבר הינה, שבמסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2011 יהיה על החברה להכיר בהפסדים מירידת ערך בגין השקעתה במניות החברה המוחזקת (ככל שחלה ירידת ערך כאמור), והיא לא תוכל לבטל במסגרת דוחות הרבעון השלישי באמצעות אימוץ מוקדם של IFRS 9 את ההפסד שהכירה בדוחות הרבעון השני בהתאם להוראות IAS 39. ככל שתהיה החברה מעוניינת לייעד את ההשקעה במניות החברה המוחזקת כנכס פיננסי לפי FVTOCI, כך שכל השינויים בשוויה יזקפו לקרן הון (וכך גם לא תידרש להכיר בהפסדים מירידת ערך בדוח רווח או הפסד), תוכל היא לעשות זאת רק באם תאמץ מוקדם את IFRS 9 בשנת 2012 ותבצע ייעוד מתאים לכל המאוחר ביום 1 בינואר 2012. אף כי במקרה זה, בהתאם להוראות IFRS 9 תידרש החברה להציג מחדש את נתוני שנת 2011 הנכללים כמספרי השוואה בדוחות שנת 2012, ולזקוף את כל השינויים בשווי ההוגן של ההשקעה בחברה המוחזקת לקרן הון, דוחות 2011 השוטפים (לרבות הדוחות הרבעוניים השוטפים לשנת 2011) ישקפו את ההפסד שהוכר.

מועד האימוץ המוקדם – "תחילת תקופת הדיווח":

8. השאלה העומדת לפתחנו הינה מהו המועד המהווה "תחילת תקופת הדיווח" הראשונה שבה ישות מאמצת את IFRS 9, עת אנו עוסקים באימוץ מוקדם של התקן. האם, מקום בו נעשה האימוץ במהלך רבעון (שאיננו הרבעון הראשון), כגון הרבעון השלישי לשנת 2011, תחילת תקופת הדיווח הינה תחילת התקופה השנתית או תחילת הרבעון (היינו בנתוני הדוגמא, יום 1 בינואר 2011 או יום 1 ביולי 2011)?

9. לעמדת החברה, כאשר חברה מאמצת את התקן במהלך רבעון, "תחילת תקופת הדיווח הראשונה" הינה תחילת הרבעון. הוזה אומר, מקום בו אומץ IFRS 9 באימוץ מוקדם במהלך הרבעון השלישי לשנת 2011, תחילת תקופת הדיווח הינה 1 ביולי 2011. עמדה זו מושתתת על התפיסה שתקופת הדיווח מקום בו חברה מדווחת על-בסיס רבעוני היא הרבעון ולא תקופת הדיווח המצטברת מתחילת שנת הדיווח, כמו גם על התפיסה שכל רבעון עומד בפני עצמו, ועל כן ראשיתה של תקופה זו הינה תחילת הרבעון.

10. החברה אף מוסיפה ומבקשת לתמוך את עמדתה במסמך של סגל ה-IASB שהוכן לקראת הדיון המיוחד של ה-IASB ביום 28 ביולי 2011, שעניינו הבהרת המונח "תחילת תקופת הדיווח", בו הביע סגל ה-IASB את עמדתו לפיה הוא סבור שכוונת ה-IASB הייתה שהמונח "תקופת דיווח" יכול הן תקופת דיווח שנתית והן תקופת דיווח רבעונית.

11. לעמדת סגל הרשות, בעת אימוץ מוקדם של IFRS 9, "תחילת תקופת הדיווח" במהלכה יושם התקן לראשונה היא תחילת שנת הדיווח בה מיושם התקן לראשונה, זאת ללא קשר לרבעון בו התקבלה ההחלטה על יישום התקן. גישה זו מבוססת על הנימוקים הבאים:

11.1. בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי מספר 34 *דיווח כספי לתקופות ביניים* (להלן – "IAS 34"), דיווח כספי ביניים צריך לכלול לפחות דוח תמציתי על המצב הכספי, דוח תמציתי על הרווח הכולל, דוח תמציתי על השינויים בהון העצמי, דוח תמציתי על תזרימי המזומנים וביאורי הסבר נבחרים. הדיווח כספי ביניים נדרש להיעשות על **בסיס מצטבר** מתחילת שנת הדיווח (year-to-date basis), ולכלול דוחות כספיים ביניים לתקופות כדלקמן:

(א) דוח על המצב הכספי לסוף תקופת הביניים השוטפת ודוחות על המצב הכספי להשוואה לסוף שנת הכספים האחרונה.

(ב) דוחות על הרווח הכולל לתקופת הביניים השוטפת ולתקופה המצטברת מתחילת שנת הכספים השוטפת, וכן דוחות להשוואה לתקופות הביניים המקבילות של שנת הדיווח הקודמת.

(ג) דוח על השינויים בהון העצמי לתקופה המצטברת מתחילת שנת הכספים השוטפת ודוח להשוואה לתקופת המצטברת המקבילה של שנת הדיווח הקודמת.

(ד) דוח על תזרימי המזומנים לתקופה המצטברת מתחילת שנת הכספים השוטפת ודוח להשוואה לתקופת המצטברת המקבילה של שנת הדיווח הקודמת.

דרישות אלו מלמדות כי תקופת דיווח ביניים בראיית התקינה הבינלאומית היא בראש ובראשונה **התקופה המצטברת** מתחילת שנת הדיווח ולא תקופת הביניים השוטפת, לגביה כלל לא ניתן מידע בכל הנוגע לשינויים בהון העצמי ולתזרימי מזומנים.

11.2. בנוסף, פרשנות לפיה "תחילת תקופת הדיווח" במהלכה אומץ התקן לראשונה היא

תחילת הרבעון אינה עולה בקנה אחד עם הוראות IAS 34.

בהתאם להוראות סעיף 28 ל- IAS 34 תדירות הדיווח של ישות (שנתית, חצי-שנתית או רבעונית) אסור שתשפיע על המדידה של התוצאות השנתיות, ועל כן המדידות לצורכי דיווח ביניים יתבצעו על בסיס מצטבר מתחילת השנה. סעיף 29 מוסיף ומחדד שעל ידי הקביעה שתדירות הדיווח של ישות אסור שתשפיע על המדידה של התוצאות השנתיות סעיף 28 מכיר בכך שתקופת ביניים היא חלק משנת כספים גדולה יותר.

פרשנות מספר 10 של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי *דיווח כספי לתקופת ביניים וירידת ערך* (להלן – IFRIC 10) מגדירה מהם המקרים היחידים בהם לתדירות הדיווח הכספי תהיה השפעה על המדידה של התוצאות השנתיות. IFRIC 10 מורה שלא להשליך מהוראות הפרשנות, באמצעות אנלוגיה, על מקרים שאינם נמנים מפורשות על המקרים המפורטים בה, ושעשויה להיות קיימת לגביהם סתירה בין הוראות IAS 34 לבין הוראות תקנים אחרים. יודגש כי IFRIC 10 תוקן אגב פרסום IFRS 9 אולם לא כלל הוראה הנוגעת לעניין זה.

הפרשנות לפיה "תחילת תקופת הדיווח" במהלכה אומץ התקן לראשונה היא תחילת הרבעון אינה עולה בקנה אחד עם הוראות IAS 34, וזאת משום שבמקרים בהם נגרעו מכשירים פיננסיים לאחר תחילת התקופה השנתית ולפני תחילת הרבעון, למשל מקום בו חברה מבקשת לאמץ מוקדם את IFRS 9 ברבעון השלישי, ומכרה את השקעתה במניות בחברה מוחזקת במהלך הרבעון השני, קביעת מועד תחילת תקופת הדיווח כתחילת הרבעון תמנע אפשרות להחיל על מכשירים אלו את הוראות IFRS 9 בעוד שקביעת מועד הדיווח כתחילת השנה תחייב החלת הוראות IFRS 9 גם על מכשירים אלו. זאת, לאור קביעת התקן לפיה אין להחילו על מכשירים פיננסיים שנגרעו לפני מועד יישומו לראשונה. כתוצאה, במקרים בהם נמכרו מכשירים פיננסיים לאחר תחילת שנת הדיווח ולפני המועד בו מבקשת חברה לאמץ מוקדם את IFRS 9, יהיה הבדל בטיפול החשבונאי המיושם בדוחות כספיים של חברה המבקשת לאמץ את IFRS 9 באימוץ מוקדם במהלך שנה מקום בו חברה זו מפרסמת דוחות ביניים ואינה מדווחת רק דוח שנתי. היינו, בנתוני הדוגמא, הגדרת מועד תחילת התקופה כתחילת הרבעון השלישי תוביל לכך שאין להחיל על ההשקעה במניות שנמכרה במהלך הרבעון השני את הוראות IFRS 9 ויש להמשיך ליישם לגביה את הוראות IAS 39, בעוד שהגדרת מועד תחילת התקופה כתחילת שנת הדיווח תוביל לכך שיש להחיל את הוראות IFRS 9 גם על ההשקעה במניות שנמכרה במהלך הרבעון השני. יוצא מכאן, שאם החברה מפרסמת דוחות רבעוניים היא לא תיישם את הוראות IFRS 9 ביחס להשקעה שנמכרה לאחר תחילת שנת הדיווח בעוד שאם אינה מפרסמת דוחות רבעוניים היא תיישם את הוראותיו ביחס לאותה ההשקעה (עד למועד מימושה). היות וכללי המדידה של IAS 39 ו- IFRS 9 אינם זהים, עשוי הדבר להוביל לכך שההשקעה

במניות שנמכרה תטופל באופן שונה מקום בו החברה מפרסמת דוחות רבעוניים לעומת מצב בו אינה מפרסמת דוחות כאמור.

הבדל זה לא עוגן במסגרת IFRIC 10 או במסגרת הוראות מפורשות בתקן המכירות בכך שלתדירות הדיווח תהיה השלכה על הטיפול החשבונאי (כמו למשל ההוראות הכלולה ב- IAS 39 לעניין בדיקת אפקטיביות גידור).

11.3. כאשר נדרש ה- IFRIC לשאלה מהו המועד ממנו יש ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי (מתוקן) צידופי עסקים (להלן – "IFRS 3R") בעת אימוץ מוקדם של תקן זה, הביע את עמדתו כי שאלת מועד האימוץ המוקדם אינה ייחודית רק ל- IFRS 3R, וכי ניתן לה מענה באמצעות הוראות תקן חשבונאות בינלאומי מספר 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (להלן – "IAS 8"). בהתאם להוראות סעיף 15 IAS 8 אליהן הפנה ה- IFRIC, יש ליישם מדיניות חשבונאית אחידה לאורך כל תקופת הדיווח, אלא אם שינוי במדיניות עומד בקריטריונים הקבועים בסעיף 14 ל- IAS 8. יישום הוראות IFRS 9 מתחילת רבעון חלף יישומן מתחילת שנה, מוביל למצב עולם בו המדיניות החשבונאית המיושמת בדוחות הכספיים לשנת הדיווח אינה אחידה, ובעוד מכשירים פיננסיים שהוחזקו על ידי הישות נכון לתחילת שנת הדיווח ותחילת הרבעון יטופלו בהתאם להוראות IFRS 9, מכשירים פיננסיים שהוחזקו על ידי הישות נכון לתחילת שנת הדיווח אך נמכרו עובר לתחילת הרבעון יטופלו בהתאם להוראות IAS 39. סגל הרשות לא מצא כי שינוי מדיניות כאמור עומד בקריטריונים הקבועים בסעיף 14 ל- IAS 8 – דרישה לשינוי מדיניות כאמור אינה כלולה במסגרת IFRS 9 באופן מפורש, וסגל הרשות אף לא שוכנע כי טיפול חשבונאי כאמור מתבטא בדוחות כספיים המספקים מידע מהימן ורלוונטי יותר לגבי ההשפעות של עסקאות, אירועים או מצבים אחרים על המצב הכספי, תוצאות הפעולות או תזרימי המזומנים של הישות.

11.4. מתן אפשרות לקביעת תחילת תקופת הדיווח כתחילת התקופה הרבעונית מאפשרת פגיעה גדולה יותר בהשוואתיות בין חברות. ה- IASB אפשר פגיעה מסוימת בהשוואתיות בין חברות במסגרת הוראה מפורשת שכלל לעניין אימוץ מוקדם עד ליום 31 בדצמבר 2010, באופן מודע ומכוון. הוראה מפורשת דומה אינה קיימת לגבי אימוץ מוקדם לאחר מועד זה. בהיעדר הוראה כאמור, אין ללמוד מכך שה- IASB התיר פגיעה בהשוואתיות למאמצים מוקדם עד יום 31 בדצמבר 2010 גם לעניין מאמצים מוקדם בתקופות שלאחר מכן.

11.5. אף כי תקני ה- IFRS הינם תקנים מבוססי עקרונות, ולא אחת מאפשרים בחירה בין חלופות שונות, שיתכן כי אחת מהן תהיה עדיפה מבחינתה של חברה מיישמת מטעמים שונים, לרבות ערך מוסף שעשוי לנבוע לה ממתכונת המדידה ואו ההצגה (כגון גובה הון עצמי או שיעורי יחסים פיננסיים המבוססים על הנתונים בדוחות הכספיים), הרי שיש

להימנע מתועלתנות ביישום כללי החשבונאות, באופן שיש בו פוטנציאל פגיעה בעקרונות בסיס של דיווח כספי. לא דין מקרה בו קיימת הוראה מפורשת בתקינה המאפשרת בחירה בין חלופות אשר אחת מהן עשויה להיות עדיפה מבחינת חברה לאור שיקוליה הפרטניים, כדין מקרה בו לא קיימת הוראה כאמור. במקרה האחרון, יש לצמצם את היכולת הפרשנית של התקינה ולהעדיף גישה פרשנית המצמצמת את מידת התועלתנות ביישום כללי החשבונאות על פני גישה מרחיבה. כך, בעיינו, קביעת מועד תחילת התקופה כתחילת רבעון יוצרת משרעת רחבה יותר של מצבי עולם בהם תברה תבקש לאמץ מוקדם את IFRS 9 נוכח ה"הטבות" הגלומות בו מול יישום הוראות IAS 39, ותבחר באימוצו בראשית רבעון על מנת "לרפא" תוצאות בלתי רצויות שנגרמו רבעון קודם כתוצאה מיישום הוראות IAS 39. אף כי גם בעת יישום הוראות IFRS 9 מתחילת שנה יש אפשרות לריפוי כאמור, הרי שאפשרות זו מצומצמת לפעם אחת בשנה, וממילא תוכל להתבסס על יכולת מוגבלת יותר של "חיזוי העתיד" ביחס לתוצאות יישום IFRS 9 למול יישום IAS 39 (הן לאור היבט היקף המידע שקיים בידי החברה למועד תחילת שנה לעומת המידע שקיים ברשותה למועד תחילת רבעון שלאחר מכן והן לאור היבט הקושי בביצוע תחזיות לתקופה ארוכה יותר מאשר רבעון).

11.6. אין ללמוד מהעובדה שה- IASB עשה שימוש במונח "reporting period" במסגרת IFRS 9 ובמסגרת שאר תקני הדיווח הכספי חלף שימוש במונח "annual period" שכוונתו הייתה שפרשנות המונח "reporting period" הינה גם תקופה שנתית וגם תקופה רבעונית. זאת, היות וכל תקני ה- IFRS הינם תקנים שנכתבו בראייה של חובת דיווח שנתית, שכן תקני ה- IFRS, אינם מחייבים פרסום דוחות ביניים, אלא רק דוחות שנתיים. בכל התקנים הללו נעשה שימוש במונח "reporting period" ולא "annual period". כל היבט הנוגע להחלת הוראות כלשהן לתקופות ביניים נעשה באמצעות הוראות IAS 34, או במקרים מסוימים וחריגים באמצעות הוראות ספציפיות הכלולות בתקן מסוים (כגון הקביעה לגבי בחינת אפקטיביות גידור ב- IAS 39). מכאן נובע, שכלל בעת שימוש במונח "reporting period" בכל התקנים הכוונה היא לתקופת הדיווח השנתית, שלגביה, בלבד, נקבעה חובת פרסום בתקני ה- IFRS.

11.7. ככלל, החלטות סגל הרשות מבוססות על פרסומים מחייבים של ה- IASB (אשר, מטבע הדברים, התקבלו לאחר קיומו של Due Process). בעניין הנדון לא נתקבלה החלטה כלשהי של ה- IASB, לפיה פרשנות המונח "תקופת דיווח" הינה גם תקופה רבעונית, ועל כן, במצב עולם שכזה, בותן סגל הרשות, בבואו לקבל החלטתו בנושא, את מכלול הפרסומים הרשמיים של ה- IASB וה- IFRIC, ומהי הפרשנות הנאותה שיש לתת למונח בהתבסס עליהם, והכל כמפורט לעיל. יחד עם זאת, ולמעלה מן הצורך, לאור טענת החברה בדבר תימוכין לעמדתה בדמות עמדת סגל ה- IASB, נתכבד להשיב לעניין כדלקמן: בדיון שהתקיים ביום 28 ביולי 2011 החליטו חברי ה- IASB שלא

לקבל החלטה בנושא פרשנות המונח "תקופת דיווח". צא ולמד - על אף המלצתו המפורשת של סגל ה-IASB, נמנעו חברי ה-IASB מלקבל החלטה תומכת, והחליטו כי יש לבחון סוגיה זו באופן מעמיק ונפרד, וזאת נוכח העובדה כי לוחות הזמנים שעמדו לרשותם בעניין זה אינם מספקים לצורך ליבון מלא של הסוגיה ובחינת השלכות ההחלטה, ולאור בעיות שקיימות על פניו בקבלת עמדתו של סגל ה-IASB מבלי לקיים בחינה מעמיקה ומספקת בנושא, והכל גם בשים לב לכך שקיימת חוסר עקביות (inconsistency) בפרשנות מונח זה בקרב פירמות ראיית החשבון הבינלאומיות ולחשש חברי ה-IASB ממשמעויות החלטה המאמצת את עמדת הסגל לעניין הוראות אימוץ מוקדם בתקנים אחרים.

12. בשולי הדברים יצוין עוד, סגל הרשות סבור כי לא ניתן לפרש את המונח "beginning of the reporting period" בשני אופנים שונים, דהיינו הן "תחילת שנת דיווח" והן "תחילת רבעון", באופן בו כל חברה תוכל לבחור את הפרשנות המתאימה לה, ופרשנות מונח זה צריכה להיות אחת.

האפשרות לבצע ייעוד רטרואקטיבי של השקעה כנכס לפי FVTOCI:

13. כאמור לעיל, השאלה השנייה נשוא פנייתה של החברה נוגעת ליכולתה של החברה לייעד, עם אימוצו המוקדם של IFRS 9 ובאופן רטרואקטיבי, את השקעתה במניות החברה המוחזקות כנכס פיננסי לפי FVTOCI.

14. סגל הרשות אינו מקבל את עמדת החברה, לפיה IFRS 9 אינו מחייב קבלת החלטת ייעוד פוזיטיבית במועד יישומו לראשונה, אלא החלטה כאמור יכולה להיעשות בכל מועד מתחילת התקופה בה יושם לראשונה התקן ועד למועד אישור הדוחות הכספיים לאותה התקופה, ובאופן רטרואקטיבי, בתוקף למפרע למועד תחילת התקופה בה יושם התקן לראשונה.

15. IFRS 9 קובע כדלקמן:

"At the date of initial application, an entity may designate.... Such designation shall be made on the basis of the facts and circumstances that exist at the date of initial application..."

(ההדגשה אינה במקור).

לעמדת סגל הרשות, הן בחינת תכליתו של IFRS 9 והן בחינת לשונו (הנוקטת לשון הווה ממנה עולה כי פעולת הייעוד והעובדות והנסיבות על בסיסן יש לבצעה הינם באותו המועד), וזאת גם בשים לב לעקרונות עליהם מושתתים תקני ה-IFRS ולהוראות תקנים נוספים, מובילות למסקנה כי IFRS 9 אינו מאפשר ייעוד רטרואקטיבי, והחלטת הייעוד צריכה להתקבל, הלכה למעשה, במועד היישום לראשונה.

16. יעוד רטרואקטיבי משמעו בחירה במדיניות חשבונאית לאחר שתוצאות העסקה נשוא המדיניות התבררו, תוך שימוש ב"חוכמה בדיעבד" (hindsight). עיקרון בסיסי בתקני ה-IFRS הוא הימנעות משיקוף אירועים כתוצאה משימוש ב"חוכמה בדיעבד", אלא דיווח על-בסיס אד-הוק מבלי שלמועד הדיווח השפעה על אופי הדיווח לתקופת החתך בגינה מופקים הדוחות הכספיים. לפיכך, השימוש בחוכמה בדיעבד צריך שיהיה מצומצם, אם בכלל ולהיעשות רק בהתייחס למצבי אין ברירה אשר הוכרו והותרו מפורשות במסגרת התקינה. כך למשל, הדרישה במקרים רבים של אימוץ לראשונה של תקן, כי יתוקנו גם מספרי ההשוואה. אין ספק כי בנקודת הזמן של האימוץ לראשונה עשויה להיות בידי הישות אינפורמציה הנוגעת לתקופות דיווח קודמות שעשויות להשפיע על החלטות הנדרשות בעת היישום לראשונה של תקן, אולם שימוש זה ב"חוכמה בדיעבד" הוכר מפורשות על ידי התקינה והוא מצומצם באופיו. אין ללמוד מכך ואף לא נאות ללמוד מכך שניתן להרחיב את יריעת השימוש בחוכמה בדיעבד אף מעבר לגבולות אלו, רק נוכח היעדר אמירה מפורשת שאסור לעשות כן. נהפוך הוא, היכן שביקשה התקינה לסטות מעקרונות היסוד ולאפשר גמישות ביישום הוראות תקן כלשהו, נקבע הדבר מפורשות.

17. לגופן של טענות החברה בדבר התימוכין לעמדתה כי בהתאם להוראות IFRS 9 ניתן לבצע ייעוד רטרואקטיבי, מבקש סגל הרשות להשיב כדלקמן:

17.1. לעניין טענת החברה כי מקום בו ביקשה התקינה לחייב ביצוע אקט פוזיטיבי במועד מסוים או לפני מועד מסוים, כמו לעניין דרישות ייעוד ותייעוד עסקאות הגנה בעת המעבר לתקני ה-IFRS, צוין הדבר מפורשות במסגרת התקן הרלוונטי (תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 1 אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן – "IFRS 1"), סבור סגל הרשות כי אין ללמוד מההוראה לעניין כשירות עסקאות הגנה כי בהתייחס לייעוד מכשירים פיננסיים משמעות הדבר שלא נדרשת החלטה פוזיטיבית. בנוסף, אין משמעות היעדרה של אמירה בלשון דומה לזו הקיימת לעניין יחסי גידור, שבהתייחס לייעוד מכשירים פיננסיים יכולה ההחלטה להיעשות בכל נקודת זמן עד לפרסום הדוחות הכספיים הראשונים הערוכים לפי תקני ה-IFRS. זאת, בפרט בשים לב לפרקטיקה הקיימת בעניין זה בעולם ולפרשנות הנוהגת בעולם בעניין זה.

17.2. סגל הרשות אינו מקבל את טענת החברה כי תיקון הוראות IFRS 1 לעניין ייעוד במועד המעבר לכדי הוראה כללית בנוסח דומה לזה הכלול ב- IFRS 9 לפיה יש לבצע את הייעוד על סמך העובדות והנסיבות הקיימות למועד המעבר (חלף ההוראה שנקבה בלשון עבר ושפרשנותה כמו גם יישומה הלכה למעשה היו ככזו הדורשת ביצוע החלטת ייעוד פוזיטיבית במועד המעבר), מלמד כי החלטה פוזיטיבית אינה נדרשת עוד.

17.3. סוגיית הייעוד במועד המעבר לתקני ה- IFRS בעת אימוצם לראשונה הערימה קשיים על מיישמים לראשונה רבים. מסכימה החברה, כי עובר לתיקונו של IFRS 1, ברור היה שנדרשת החלטת ייעוד פוזיטיבית במועד המעבר, וכי סוגיה זו כבר צברה ניסיון יישומי מזה תקופה ארוכה, תוך שהחלטות ייעוד שנעשו אגב אימוץ תקני ה- IFRS לראשונה התקבלו באופן פוזיטיבי במועד המעבר לתקני ה- IFRS. ספק ביזנו, נוכח העובדה שביטול דרישת ייעוד פוזיטיבית הינו שינוי תפיסתי רב משמעות ולו השלכות מהותיות ביותר, כי ה- IASB ביקש לשנות חובה זו וביצע תיקון כאמור מבלי שנעשה Due Process מתאים והתקיים דיון מקיף בעניין, לרבות קבלת תגובות ציבור, או שלכל הפחות הייתה נכללת בדברי ההסבר לתיקון התייחסות מפורשות לשינוי התפיסתי שנעשה.

17.4. לעניין טענת החברה כי גם בעת אימוץ מוקדם של תקני חשבונאות אחרים, קיימת, הלכה למעשה, אותה בעיה, לכאורה, של שימוש בחוכמה בדיעבד, סבור סגל הרשות כי הגם שבעת אימוץ מוקדם של תקנים עשוי להיות משום שימוש בחוכמה בדיעבד באופן טבוע, הרי שיש להבחין בין תקנים אשר מחייבים חברה לבצע פעולות פוזיטיביות כלשהן (כגון פעולת ייעוד) לבין תקנים שאינם מחייבים ביצוע פעולות כאמור. יתרה מכך, גם אם התקינה מאפשרת באופן מודע שימוש מסוים ב"חוכמה בדיעבד", אין משמעותו שיש להרחיב את יריעת השימוש בה למקרים ונסיבות נוספים רק נוכח היעדר איסור מפורש לעשות כן.

17.5. לבסוף, בחינת "ההיסטוריה החקיקתית" של התקן, מלמדת כי בין הטיוטה האחרונה של התקן לבין נוסחו הסופי שפורסם חל שינוי.

הוראת המעבר המקורית שנכללה במסגרת הטיוטה מיולי 2009, נוסחה כדלקמן:
"An entity may designate an investment in an equity instrument as at fair value through other comprehensive income in accordance with paragraph 21. Such designation shall be made on the basis of the facts and circumstances that existed at the date of initial application..."

(ההדגשה אינה במקור)

במסגרת מכתב ההערות של KPMG לטיטוט התקן, הביעו את דעתם כי בעוד שהמונח designate מתייחס ללשון הווה, המונח existed מעיד על לשון עבר. דהיינו, מהנוסח הקודם ניתן היה ללמוד שהחלטת ייעוד יכולה להיעשות במועד מאוחר למועד היישום לראשונה, ובלבד שבעת קבלתה, תתבסס על העובדות והנסיבות שהיו קיימות למועד היישום לראשונה. עיינו הרואות כי בתקן הסופי שונה הנוסח, כך שהשוו הזמנים בין שני המונחים (ראה הנוסח לעיל), דבר המלמד כי על שניהם להיעשות באותו מועד. אין חולק כי העובדות והנסיבות עליהן יש לבסס את החלטת הייעוד הן אלו של מועד היישום לראשונה, ומשכך, נראה כי משמעות השוואת הזמנים הינה שפעולת הייעוד צריכה להיעשות באותו מועד, על סמך המידע הקיים באותו מועד, הוא מועד היישום לראשונה.

קיומן של עמדות מקצועיות של פירמות ראיית חשבון בינלאומיות:

18. בפנייתה, מבקשת החברה להסתמך על קיומן של עמדות מקצועיות של פירמות ראיית החשבון הבינלאומיות המובילות (להלן – "ה-BIG 4"), אשר תומכות בעמדתה, ומדגישה כי הפרשנות לפיה ניתן לקבוע את "תחילת התקופה" בה מיושם התקן לראשונה באימוץ מוקדם כתחילת הרבעון נתמכת על ידי עמדות של שתיים מה-BIG 4 והפרשנות המאפשרת ביצוע ייעוד רטרואקטיבי נתמכת/מתאפשרת גם על ידי עמדות מקצועיות של כל ה-BIG 4. לדידה, אין המדובר בסוגיות בעלת אופי מקומי אשר לנסיבות והעובדות הספציפיות הנוגעות לחברה ולשוק ההון הישראלי יש השלכה על ניתוחן, אלא מדובר בסוגיה אוניברסאלית רוחבית. משכך, טוענת החברה, במצב עולם שכזה ולאור העובדה שקיימות עמדות מפורשות של פירמות בינלאומיות, אין מקום לרגולטור המקומי לדחות את עמדתה ולמנוע ממנה מליישם הלכה למעשה את הוראות התקן בהתאם לפרשנות ה-BIG 4.

19. אכן, בעידן התקינה הבינלאומית והכפר הגלובלי קיים לפירמות ראיית החשבון הבינלאומית תפקיד מרכזי. ברם, אין משמעות הדבר כי עצם קיומן של עמדות מקצועיות של ה-BIG 4, כולן או חלקן, הינו לכשעצמו נימוק מספק לקבלתן בידי הרגולטור. אין בכך כדי לגרוע מהעובדה שלפירמות ראיית החשבון הבינלאומית תפקיד משמעותי בעולם ה-IFRS, או מהניסיון שנצבר על ידן ביישום תקני ה-IFRS.

20. כל מקרה וסוגיה חשבונאית המובאים לפתחה של הרשות נבחנים בשים לב לנסיבות הספציפיות של הסוגיה, למהותה, תוכנה, השלכותיה ומשמעותה. בכלל זה, נבחנות גם עמדות מקצועיות בנושא של גורמים אחרים, כגון ה-BIG 4 או רגולטורים אחרים, ככל שקיימות, ונעשה ניתוח מלא ומעמיק של הסוגיה. ניתוח זה עשוי להוביל לעיתים למסקנה השונה מזו של ה-BIG 4, ולעמדה לפיה אין לאמץ את עמדותיהם.

21. IFRS 9 פורסם בנובמבר 2009, וקבע מועד תחילה מנדטורי לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחריו, תוך אפשרות ליישום מוקדם. במאמר מוסגר יצוין שאך לאחרונה החליט ה-IASB לדחות מועד זה בשנתיים נוספות, ליום 1 בינואר 2015. במרבית מדינות העולם המיישמות את תקני ה-IFRS טרם אומץ התקן, ובולט בהקשר זה האיחוד האירופאי אשר טרם אימץ תקן זה כחלק מהליך האימוץ השוטף של תקני ה-IFRS על-פי החלטות הדירקטיבה של האיחוד האירופאי ביחס לאימוץ תקני ה-IFRS על-בסיס פרטני (הליך ה-endorsement של תקני ה-IFRS). כתוצאה, נכון להיום, בין היתר נוכח העובדה כי IFRS 9 טרם אומץ באירופה, כמעט שאינו קיים ניסיון שנצבר ביחס ליישום IFRS 9, ויישומו המעשי של התקן מצוי בחיתוליו. עמדותיהן של ה-BIG 4 טרם נבחנו במבחן המעשה על ידי רגולטורים שנדרשו לנושא אימוצו המוקדם של IFRS 9, וישראל הינה אחת מהמדינות הראשונות בעולם הנדרשות לסוגיות יישום מעשיות הנוגעות לאימוץ לראשונה של התקן. לנסיבות אלו קיימת השפעה מהותית על משקלן של עמדות ה-BIG 4 בעת גיבוש החלטה מקצועית על ידי הרגולטור.

22. מבחינה מהותית של עמדות ה-BIG 4 עולה כי עיקר משקלן מתבסס על נוסח התקן ועל לשונו העמומה, וכי ההנמקה המהותית לוקה בחסר. העמדות המקצועיות שהובעו על ידי פירמות ראיית החשבון הגדולות בעולם אינן מבוססות על ניסיון מעשי, וזאת, היות שכאמור, מדובר בתקן שטרם אומץ במרבית מדינות העולם המיישמות IFRS.

23. זאת ועוד. בנסיבות כגון אלו הקיימות בענייננו, לפיהן אנו עוסקים בשאלת אימוץ מוקדם של תקן אשר נעדר פרקטיקה יישומית, הרי שקיים מקום חשוב גם לשיקולי מדיניות רגולטורים. שיקולי מדיניות כאמור אפשרו למדינות רבות בעולם שלא לאמץ כלל את IFRS 9 ולא לאפשר כלל את יישומו במחוזותיהם (כמו האיחוד האירופאי). שיקולי מדיניות אלו מאפשרים גם לרגולטור הנדרש לשאלת אימוץ מוקדם בהיעדר פרקטיקה יישומית, להעדיף פרשנות השמה זגש על קוהרנטיות בכללי החשבונאות, על מזעור וצמצום האפשרויות לשימוש בחוכמה בדיעבד, על מניעת תועלתנות ביישום כללי החשבונאות ועל שמירה על האינטרס של ציבור המשקיעים. כך הוא גם בענייננו.

24. לבסוף, ידוע כי לא אחת מתוקנות עמדות הפירמות הבינלאומיות, הלכה ולמעשה, עם התגבשות פרקטיקה מיישום בפועל כפי שמשמע מהתפתחויות מעשיות המוכתבות מהחלטות מקדמיות (פרה-רולינג) המבוצעות על-ידי רגולטורים שונים בעולם כמו גם החלטות ודיונים של ה-IASB ושל ה-IFRIC. כלומר, אין לראות בפרשנות נוכחית שאינה מושתתת על ניסיון מיישום בפועל הנעדר דעות חולקות של רגולטורים או גופי תקינה אשר טרם נדרשו לסוגיה, בבחינת עמדה סופית שלא תהא נתונה לשינויים.

25. לאור כל האמור לעיל, סגל הרשות אינו מקבל את עמדת החברה, לפיה תחילת תקופת הדיווח במהלכה מאומץ התקן לראשונה הינה תחילת הרבעון וכי ניתן לבצע ייעוד רטרואקטיבי בעת אימוץ מוקדם של IFRS 9.

26. לעמדת סגל הרשות, מועד היישום לראשונה לעניין מאמצים לראשונה לאחר יום 31 בדצמבר 2010, יכול להיות תחילת שנת דיווח בלבד, ולא תחילת רבעון. למען הסדר הטוב יצוין כי לעמדת סגל הרשות אין בדיון של ה-IASB בנושא זה כדי לייתר את הצורך בקבלת החלטה בנושא. היא הנותנת, שדיון זה אך חידד את הצורך של סגל הרשות להידרש לשאלה, ולגבש מסקנתו על בסיס מכלול השיקולים המקצועיים, כמו גם, נוכח מהות הסוגיה לדיון, שיקולי מדיניות, המפורטים לעיל.

27. כמו כן, לעמדת סגל הרשות ייעוד נכסים פיננסיים ל-FVTOCI צריך להיעשות, באופן פוזיטיבי, במועד היישום לראשונה של IFRS 9. למען הסדר ספק, מקום בו נתקבלה החלטת אימוץ מוקדם לאחר תחילת תקופת הדיווח במהלכה מאומץ התקן לראשונה, ברי כי אין באפשרות המאמץ להשתמש בהקלות שנקבעו ב-IFRS 9 אשר דרשו ביצוע פעולה אקטיבית במועד היישום לראשונה, ושומה על התאגיד ליישם את הוראות ברירת המחדל שקבועות בתקן.

28. משכך, ככל שהחברה מעוניינת ליישם את הוראות IFRS 9 כבר בשנת 2011, לא תוכל החברה לייעד את השקעתה כמניות המוחזקות כנכס פיננסי לפי FVTOCI, שכן לא קיבלה החלטת ייעוד פוזיטיבית לכל המאוחר ביום 1 בינואר 2011, ותידרש ליישם לגבי השקעה זו את כללי ברירת המחדל הקבועים ב-IFRS 9. היה ותהיה החברה מעוניינת להציג השקעה זו כנכס פיננסי לפי FVTOCI, תוכל לעשות זאת רק ככל שתאמץ את IFRS 9 החל משנת 2012, ותקבל החלטת ייעוד פוזיטיבית לכל המאוחר ביום 1 בינואר 2012.

29. בהתאם לנוהל פנייה מקדמית פניית החברה ותשובת סגל הרשות תפורסמנה באתר הרשות.

בכבוד רב,

נ/א יצוי סג
יפעת פלקון – שניידר, רו"ח

סג יצוי סג
עדי טל, רו"ח, עו"ד

ראש היחידה המקצועית החשבונאית
סגנית רואה החשבון הראשי